

Tárgy: Felhívás a méh- és darázscsípés veszélyeivel kapcsolatban

A méh- vagy darázscsípés során a rovarok – főleg védekezés céljából – méreganyagot juttatnak az ember szervezetébe. Ez a méreganyag enyhébb esetben bőrpírt, duzzanatot, fájdalmat okoz, súlyosabb formában viszont akár halálhoz is vezethet. A méhek és darazsak az emberi szervezetbe jutott méreganyaguk útján komoly veszélyt jelenthetnek, különösen az arra érzékeny egyéneknél.

Főként zöldterületkezelési, egyéb területeken végzett takarítási, hulladékokkal, vagy hulladékok közelében folytatott tevékenység végzése során érheti a munkavállalókat egy esetleges rovar támadás.

A veszélyes időszak az időjárás hűvösebbre, illetve csapadékosabbra válásáig tarthat, ezért fokozott elővigyázatosságot kérjünk a szabadtéren tevékenységet folytató munkavállalóktól.

Sajnos elmondható, hogy az elmúlt években egyre gyakoribb a méh- vagy darázscsípés okozta halálos baleset. Nő a különböző rovarcsípésekre, így a méh- és darázscsípésekre érzékeny egyének száma is. Jelenleg Magyarországon közel 20 veszélyesnek számító darázs faj él. Leggyakoribb az úgynevezett kecskedarázs, legveszélyesebb a lódarázs. Figyelmet érdemel az Ázsiából Franciaországban már letelepedett úgynevezett ázsiai lódarázs, amelynek mérete nagyobb a jelenleg Magyarországon megtalálható lódarázsnál. Nagyobb méreténél fogva több méreganyagot tud a szervezetbe juttatni, azonban nem agresszívabb a Magyarországon jelenleg megtalálható lódarázsnál.

méh

kecskedarázs

lódarázs

A méh és darázs méreganyagának összetétele nem teljesen ugyanaz. A méhnek savas kémhatású mérge van, a darásznak pedig lúgos kémhatású, azonban nincs különbség aközött, hogy valakit méh vagy darázs szúr meg, mivel a testbe juttatott méreganyaguk ugyanazt a hatást váltja ki az arra érzékeny személynél.

A méhek fullánkjának felszíne nem sima, hanem „szőrös” és a csípést követően a bőrben marad a méregzsákkal együtt, ami a rovar halálához vezet. A darázs általában nagyobb testű, színesebb, mint a méh és fullánkjának felszíne simább és erősebben tapad a törzséhez, ezért csípés után nem pusztul el és egy alkalommal többször is szúrhat.

A méh- vagy darázscsípés helyén kialakuló piros, fájdalmas duzzanat nagyon kellemetlen. A rovarok mérge olyan peptideket, aminokat és enzimeket tartalmaz, amelyek a nem allergiásoknál is kitérítik és áteresztővé teszik az ereket, így a csípés helyén vörös vizenyő, erős fájdalom, akár viszketés jelentkezik. Ez az általános reakció órák vagy 1-2 nap alatt oldódik, és ez még nem jelent allergiát. Nem allergiások esetében is lehet életveszélyes a méhcsípés és a darázscsípés, ugyanis az is sokat számít, hogy hol van a csípés helye.

Ha a nyelv vagy torok esik áldozatul, vagy valaki véletlenül lenyeli a darazsat vagy a méhet, akkor a helyileg kialakuló duzzanat akár elzárhatja a légutakat gégevizenyőt okozva, amellyel életveszélyes állapot léphet fel. Ilyen esetben nincs idő mérlegelni: azonnal ki kell hívni a mentőt!

Ha valaki darázsba vagy méhbe lép, majd megdagad akár az egész lába, más tünete azonban nincs, akkor tüneti kezelést igényel. A Semmelweis Egyetem tájékoztatása szerint ilyenkor antihisztamin tartalmú, viszketéscsillapító és gyulladáscsökkentő kenőcsök használata, a bőrfelület hűtése, illetve ha végtagról van szó, annak felpolcolása javasolt. A méh csak egyszer képes szűrni és ilyenkor a fullánkja az áldozathoz tapad. Fontos minél előbb eltávolítani a fullánkot, mivel a szúrást követően a méreganyagot még percekig pumpálja a szervezetbe.

Tragédiát okozhat, ha a csípést követő 30 percen belül életveszélyes, egész szervezetet érintő heves allergiás reakció, anafilaxia jelentkezik.

Felnőttekben általában több száz méh vagy darázs csípése szükséges a halálos dózisú méreg bejuttatásához, addig **egy túlérzékeny egyénben egyetlen csípés is végzetes anafilaxiás reakciót eredményezhet.** Ilyenkor súlyos hasi görcs, hasmenés, hányás, testszerte megjelenő csalánkiütés, sápadtság, nyelési zavar, szédülés, verejtékezés, vérnyomáscsökkenés alakul ki, amely ájuláshoz vezethet. Szájban vagy szemben jelentkező duzzanat, köhögés, torokszorító érzés, sípoló vagy nehézlégzés, de akár eszméletvesztés is előfordulhat. Ez azonnali sürgősségi ellátást igényel: be kell adni a combizomba a betegnél lévő életmentő adrenalin injekciót (ha már tud az allergiájáról, általában magánál hordja), és azonnal mentőt kell hívni. Fontos tudni, hogy az adrenalin öninjekciót 8-10 másodperc után szabad a combizomból kihúzni (addig a combizomba benyomva kell tartani). Életveszélyes anafilaxiát hazánkban csak a méh és a darázs mérge okoz, a többi rovar csípése csak jórészt ártalmatlan, helyi reakciót vált ki.

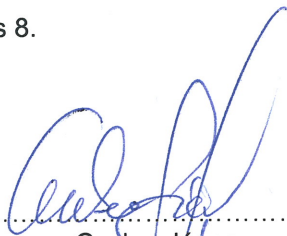
Az allergiás reakciók a csípést követően később, 48 órán belül is jelentkezhetnek, akkor azonban már nem jelentenek akkora veszélyt. Ilyen esetben is feltétlenül fel kell keresni rovarméreg allergiások ellátásával foglalkozó allergológus szakorvost.

A méh- és darázscsípés megelőzése, valamint káros hatásainak csökkentése érdekében szükséges teendők és javaslatok:

- A munkafolyamatokat és munkaterületeket elemezve fel kell tárni mindazon lehetséges élőhelyeket, illetve veszélyes körülményeket, amelyek méh/darázs általi támadást eredményezhetnek. A méhek és darazsak a fészket földbe, fa odvába, széna bálába rakják. A lódarázs a legagresszívabb, a fészket közelítve hamar támadnak.
- A munkaterületeken kerülni kell az egyedül végzett munkát, hogy időben felismerésre kerüljön az esetleges rosszullet.
- Segítség hívásra mindig legyen mobiltelefon a munkaterületen. Ellenőrizni kell, hogy van-e térerő. Ha nincs, akkor ki kell deríteni a legközelebbi pontot, és ezt közölni kell a munkavállalókkal, ahonnan lehet biztosan hívást kezdeményezni.
- A munkairányítónak, illetve az elsősegélynyújtónak tudnia kell, hogy hol van a legközelebbi létesítmény, amelyben az anafilaxiás sokk elkerülésére szolgáló injekció rendelkezésre áll.
- A munkavédelmi oktatás során a munkavállalókkal meg kell ismertetni a méh/darázscsípés veszélyeit és a szükséges megelőző intézkedéseket. Fontos felhívni a figyelmüket a tünetekre, azok jelentőségére és a gyors orvosi segítség kérésének fontosságára.
- A munkavállalók figyelmét fel kell hívni arra, hogy figyeljenek egymásra, a rovarcsípés esetén a munkát azonnal hagyják abba és igényelik az elsősegélynyújtást, vagy az orvosi ellátást. Nem szabad a sérültet magára hagyni, még ha rögtön életveszélyes tünetek nem is jelentkeznek nála.
- Ha valaki tudja magáról, hogy érzékeny a méh- vagy darázscsípésre, vigye magával az allergiás reakció megelőzését/csökkentését szolgáló gyógyszert, illetve injekciót. Ennek hiányában ne kezdje meg a munkavégzést!
- A munkavállalók hordjanak zárt ruházatot és zárt cipőt.
- A munkavállalókat tájékoztatni kell, hogy indokolatlanul ne bolygassák a növényzetet. Nem szabad fa-, szikla- vagy mesterséges üregekbe nyúlni, hiszen a darazsak szívesen építik a fészket e helyekre. Ha megjelenik egy-egy méh vagy darázs a közelben, a munkavállalók igyekezzenek megőrizni a nyugalmukat, a „hadonászás” csak ingerli a rovarokat.
- Amennyiben van rá lehetőség, az élelmiszereket a veszélyes időszakban zárt térben (pihenőhelyen) fogyasszák el. Fogyasztás előtt mindig ellenőrizzék, hogy nem került-e bele rovar. Nyári melegben óvakodni kell az édes folyadékok üvegből, fémdobozból történő fogyasztásától.
- Gépjárműbe történő beszállás előtt ellenőrizni kell, hogy nincs-e a kocsitérben méh vagy darázs.

Kökény, 2024. július 8.

Készítette:

.....
Csukor János
munkavédelmi megbízott

.....
Fazekas Zoltán
munkavédelmi technikus

